

Asia: VN/25041/2020

Henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevat säädös- ja muut ehdotukset

Luonnos hallituksen esitykseksi

Yleiset huomiot esityksen tavoitteista

Tavoite sujuvoittaa Suomeen opiskelemaan tai töihin muuttavan henkilön integroitumista yhteiskuntaan sekä helpottaa henkilön yksilöintiä ja vähentää keino- ja kaksinkertaisen rekisteröinnin määrää on kannatettava. Tavoitteet on kuitenkin saavutettavissa myös rajatummalla muutoksella ilman uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottoa.

Huomiot mahdollisuuteen saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella (1. lakiehdotuksen 9 ja 22.2 §)

Koska ilman henkilötunnusta on vaikea Suomessa asioida, on kannatettavaa, että tunnuksen saa mahdollisimman pian prosessin alussa. Tämä vähentää tarvetta erilaisten keino- ja kaksinkertaisen rekisteröinnin käyttöön.

Huomiot mahdollisuudesta tallettaa ulkomaalaisen henkilön tiedot väestötietojärjestelmään ulkoisen palveluntarjoajan oleskelulupa-asiassa tekemän henkilöllisyydestä varmistumisen perusteella (1. lakiehdotuksen 22.3 §)

Kannatettavaa, jos ulkoisen palveluntuottajan luotettavuudesta voidaan varmistua.

Etärekisteröintimenettelyä koskevat huomiot (1. lakiehdotuksen 9 a–9 d ja 34 a §)

Ulkomaalainen voisi saada omasta pyynnöstään etärekisteröinnin. Jokin asiallinen syy tai peruste pyynnölle olisi tarkoituksenmukaista vaatia, jotta etärekisteröintejä tehtäisiin vain tarpeeseen. Turhat etärekisteröintitiedot ovat tarpeettomia henkilötietoja, joita ei tule kerätä. Olisi hyvä, että Suomeen työskentelemään saapuvat henkilöt ohjattaisiin tehokkaasti käyttämään etärekisteröintiä, jotta keino- ja kaksinkertaisen rekisteröinnin käyttöä voitaisiin välttää.

Etärekisteröintitiedon luovuttamiseen ja säilyttämiseen liittyvä vaatimus siitä, että etärekisteröidyt henkilötunnukset tulee olla erotettavissa muista aiheuttaa jonkin verran lisätyötä Kevassa ja aikataulua olisi etärekisteröinnin osalta tarpeen sen vuoksi lykätä 1-2 vuotta myöhäisemmäksi.

Sukupuolineutraalia henkilötunnusta koskevat huomiot

Keva saa sukupuolitiedon suoraan VTJ-järjestelmästä omana tietonaan. Työeläkealan yhteisissä järjestelmissä sukupuoli päätellään kuitenkin henkilötunnuksesta. Ehdotettu muutos aiheuttaa työtä ja kustannuksia järjestelmissä, joissa sukupuolietieto on oleellinen ja joissa tieto on poimittu suoraan henkilötunnuksesta.

Sukupuolietietoa tarvitaan Kevassa esim. eläketurvan rahoitukseen liittyvien laskelmien tekemiseen sekä tilastointitarpeisiin. Siltä osin, kun sukupuolietieto on joissain yhteyksissä päätelty henkilötunnuksesta, tarvitaan muutoksia nykyisiin järjestelmiin ja prosesseihin.

Uutta yksilöintitunnusta koskevat huomiot

Keva ei näe tarvetta uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotolle. Uudistuksen tavoitteet on saavutettavissa myös ilman yksilöintitunnuksen käyttöönottoa. Koska Kevan toiminnassa hyödynnetään erilaisia ulkopuolisia rekistereitä ja tietoja liikkuu viranomaisten välillä, on tärkeää, että kaikilla on käytössä yhteinen tapa henkilöiden yksilöimiseen.

Uusi tunnus voisi aiheuttaa ongelmia viranomaisten välisessä tietoliikenteessä. Jos joku yksittäinen taho päättäisi ottaa uuden tunnuksen käyttöön, vaikuttaisi se myös muiden toimintaan. Työmäärä ja kustannukset uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotosta olisivat merkittäviä eikä sen käytöllä ole saavutettavissa sellaisia hyötyjä, jotka puolustaisivat sen käyttöönottoa.

Muut hallituksen esitystä ja alustavaa asetuseronnosta koskevat huomiot

-

Kysymys vain ministeriöille: Seuraako esitykseen sisältyvistä muutosehdotuksista muutostarpeita hallinnonalanne lainsäädäntöön? Jos kyllä, mihin lakeihin muutoksia on tarpeen tehdä ja onko muutokset tarpeen sisällyttää esitykseen liitelakeina?

-

Informaatio-ohjauksen suunnitelma

Ovatko toimenpidesuositukset oikean suuntaisia? Mitä pidätte erityisen hyvänä tai mitä pidätte tarpeettomana?

-

Millä muilla toimenpiteillä henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä sähköisessä asiointissa, käyntiasiointissa ja puhelinasioinnissa?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tai ohjeistuksia tunnistatte eri toimialoilla tai palveluissa, jotta henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tunnistatte, että tunnistustapahtuma olisi tarpeeksi luotettava palvelutapahtumaan nähden ja näettekö tarvetta velvoittaa laajemmin vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöön (millä toimialoilla, missä palveluissa)?

Henkilötunnuksen käyttö henkilön tunnistamisessa voidaan kieltää lainsäädännössä. Tärkeää olisi, että ilman vahvaa tunnistusta ei voisi asioida verkkopalveluissa tai tilata tuotteita.

Henkilöasiakkaan tunnistaminen puhelimessa voi olla haastavaa, varsinkin jos asiakkaina on toimintakyvyiltään rajoittuneita henkilöitä. Esimerkiksi puhelimessa pankkitunnuksilla operoiminen voi olla asioinnin este varsinkin vanhusväestön keskuudessa. Tarvetta olisi luotettavalle tunnistamismenetelmälle, joka olisi myös saavutettava ja helppokäyttöinen. Lisäksi tarvetta olisi laaja-alaiselle tunnistautumispalveluiden ja yleisemmin digitaitojen opettamiselle vanhemmalle väestölle, mikä tätä nykyä on lähinnä vapaaehtoisjärjestöjen varassa.

Henkilötunnuksen vaihtamiskynnyksen madaltamista koskeva arviomuistio

Kommentit muistioon

Henkilötunnuksen vaihtaminen voi aiheuttaa ylimääräistä työtä tietojärjestelmien osalta, joten vaihtaminen perusteltua vain painavista syistä.

Hernetkoski Heidi
Keva - Juridiset palvelut -yksikkö